

צניעות בין גברים לנשים

גזרת ייחוד

השאלה: האם "איסור ייחוד" היה מושג המוכר בצורה כזו או אחרת אצל יהודי אתיופיה?

גישתם הטבעית להפרדה בין גברים לנשים, מעוררת את השאלה ביחס לגזרת איסור ייחוד המוכרת במסורת חז"ל. מסורת חז"ל אוסרת ייחוד איש עם אישה זרה, אך מתירה דווקא לאיש להישאר עם אשתו בבית בימי נידותה. לעומת זאת מסורת העדה דרשה הרחקת הנידה מן הבית לכל ימי טומאתה. האם ישנו זכר לאיסור ייחוד או הפרדה בין הגברים לנשים בקרב מנהג הקהילה, שאינו נובע מסיבות טומאה וטהרה?

העמדות העיקריות

- 1. הפרדה טבעית:** ביתא ישראל לא נהגו הרחקה הלכתית מוגדרת אלא הפרדה טבעית התקיימה בין הגברים לנשים.
- 2. אין קשר לטומאה וצניעות:** השמירה על הצניעות התבטאה בהקפדה על בדיקת בתולים בנישואים והעדרם היווה סיבה לביטול הנישואים. הרחקת האישה לבית הטומאה נגזרה רק מדיני טומאה וטהרה ללא קשר לנושאי צניעות, כגון איסור ייחוד בדברי חז"ל. (יהודה עציון)
- 3. ספר צוות ראובן:** ייתכן שיחד עם ספרים חיצוניים נוספים היה בידם ספר "צוואת ראובן" המציין 'ואותן צו אשר לא תתחברנה עם הגברים'.

עמדה 1: הפרדה טבעית: (אדיסו קאסה)

לדעתי לא היו גדרות כמו בהלכה אבל עולם הגברים והנשים היה שונה כל כך והייתה הפרדה טבעית. כמו כן, יש עניין של תחושת שייכות למשפחה עד 7 דורות כך שכולם הרגישו אחים ומשפחה אחת קרובה.

קושיה: הרב יואל

השאלה היא האם דיברו במסורת העדה על סיפור אמנון ותמר (שמואל-ב י"ג), איך נפלה תמר בפח מפני שנכנסה לביתו, והוא הוציא כל איש מעליו (פסוק ט), ומרגע זה נגרמו כמה אסונות לבית דוד- זהו המקור לייחוד פנויה אצל חז"ל, וברור שגם ב'ביתא ישראל' קראו פרק זה, והסבירו- לכן, השאלה שלי אם ידוע מה הסבירו?

תשובה: יקהת רוזן

על דרך הפשט אמנון היה רשע ואין הכרח ללמוד מכאן את הגדר שכל אחת תישמר מיחוד מכל אחד. עניין הסייגים כשיטה לא היה מוכר בביתא ישראל. אכן יש דברים שהחמירו יותר מדין תורה אלא שהם נתפסים כשונים לדין התורה ולא כמשהו שונה.

יתכן שכאשר נוסדה אותה הרחבה היא הופיעה כסייג אלא שעם היחלשות האוריינות התורנית ההבדלים בין דאוריתא לדרבנן התפוגגו והכל הפך למישור אחד.

קושיה: הרב יואל

תמר לא יכלה לדעת מראש שאמנן רשע, וכך קרה לרבבות אלפי נשים תמימות מאז ועד היום, שסמכו על גברים ושילמו את מלוא המחיר. הרשעים גם נוטשים את האשה הנאנסת ומפקירים אותה, בניגוד מוחלט למצוות התורה, שמחייבת אונס ומפתה לקחת את הנערה לאשה, אם אביה (והיא) לא ממאן. לא במקרה אמרו חז"ל שבית דינו של דוד גזר על ייחוד פנויה. את זה יכלו להסיק גם ב'ביתא ישראל', ובלי שיקראו לזב 'סייג'.

עמדה 2: אין קשר לטומאה וצניעות: (יהודה עציון)

חלק מהתקשרות הנישואין, היתה הוכחת בתולין ואף "לעיכובא" - שאם לא נמצאו בתולין לנערה בוטל הסכם הנישואין. מכאן יש להסיק על חובת השמירה וההישמרות של הפנויה - א"כ אין זה מענה מדוייק ומלא לשאלתך, הלוקה ב"פער שפות" בין עולם ההלכה המוכר לנו לבין מורשת העדה. לעומת זאת הרחקת הנידה לסוכת נידה באה - במורשת העדה - מכיוון דיני הטומאה, כדי שלא ייטמאו בני הבית בטומאתה. אין לזה קשר לדיני ייחוד.

עמדה 3: יונתן – ספר צוואת ראובן

בצוואת ראובן ו' 2 מצויין: 'ואותן צוו אשר לא תתחברנה עם הגברים'. ייתכן שספר חיצוני זה היה בידם, כמו חנוך והיובלים.